

Annika Landfors
tillståndschef

Socialdepartementet

Remiss av promemorian Förslag till förordning om tillfälligt förbud mot servering av alkohol (S2020/08228)

Sammanfattning

Arbetet med att bromsa spridningen av covid-19 i samhället bör ha högsta prioritet. Dock är det tveksamt om ett generellt förbud på serveringsställen, som redan är hårt reglerade och kontrollerade miljöer vad gäller att motverka smitta, och där endast ett fåtal rapporterats missköta sig, är proportionerligt. Vid en avvägning enligt proportionalitetsprincipen ska åtgärdens förväntade effekt ställas mot de negativa konsekvenser ett förbud för med sig för tillståndshavarna och för samhället i stort.

Lunds kommun har inte haft dokumenterade problem med trängsel på krogarna eller studenternas serveringsställen. Uppfattningen är därför att det är fullt möjligt att möta smittskyddskraven lokalt genom ett förebyggande arbete i dialog med serveringsställena kombinerat med ett aktivt tillsynsarbete. På de håll i landet där enskilda serveringsställen missköter sig bör detta kunna åtgärdas med föreläggande eller förbud enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder, genom återkallelse av serveringstillstånd eller via avslag på ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd. Servering av alkohol som inte täcks av någon av nu nämnda lagar är så ovanligt förekommande att denna servering i sig inte kan motivera införande av en så pass ingripande åtgärd som det föreslagna förbudet.

Om förbudsförordningen genomförs bör förbudstiden gälla kl. 23:00-11:00. Detta för att regleringen ska harmonisera med kravet i 8 kap. 15 § alkohollagen på att fullt matutbud ska tillhandahållas fram till kl. 23:00 och inte slå i onödan mot restaurangverksamheter som följer alkohollagen och bedrivs utan de problem förordningen syftar till att reglera.

I 3 § bör tilläggas att förbudet ska omfatta även folköl. Folköl kan tolkas in i formuleringen i 1 § men nämns inte i 3 § vilket blir ologiskt. Det förefaller även vara avsikten att förbudet ska gälla även

2020-11-16

Diarienummer

SO 2020/0159

alkoholdrycken folköl eftersom det talas om att det ska gå att öppna upp igen efter avslutad alkoholservering och då servera "alkoholfritt".

Om det ska vara tillåtet att öppna upp serveringsställen med alkoholfri servering efter den tidpunkt då förbudet gäller bör det tydliggöras hur detta ska gå till i syfte att undvika situationer då trängsel uppstår i samband med stängning, utrymning och återöppning. Folksamlingar på allmän plats utanför ett serveringsställe är ingenting som restauratören har lagstöd för att kontrollera.

Ett förtydligande behövs gällande om catering av alkohol i slutna sällskap ska omfattas av förbudet.

Närmare synpunkter

1. Om förbudsförordningen genomförs enligt förslag kan detta förväntas få långtgående negativa konsekvenser för hotell- och restaurangbranschen och studentorganisationerna som redan är hårt ekonomiskt drabbade av tidigare restriktioner. Det finns en överhängande risk att många kommer att bli tvingade att lägga ner och att antalet konkurser kommer att öka med arbetslöshet och påverkan på samhällsekonomin. Självklart är det av högsta prioritet att bromsa smittspridningen men i Lunds kommun är erfarenheten att det hittills har varit tillräckligt att arbeta i samverkan med branschen och studentorganisationerna mot det gemensamma målet att serveringsställena ska vara ordnade miljöer som följer smittskyddsreglerna. Tillsyn har visat att denna arbetsmetod fungerar.
2. Såvitt Lunds kommun känner till har trängsel på serveringsställen rapporterats förekomma främst i nöjesinriktade etablissemang i storstäderna. För det fall serveringsställen missköter sig och blir uppenbara riskmiljöer borde detta kunna åtgärdas i det enskilda fallet genom föreläggande eller förbud enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen eller genom att serveringstillståndet återkallas helt eller delvis på grund av bristande lämplighet eller oordning. Nu nämnda lagar täcker förvisso inte fullt ut in all servering som förekommer. Även vid servering i slutna sällskap finns dock normalt sett serveringstillstånd som kan återkallas. Servering enligt undantagsbestämmelsen i 8 kap. 1 a § alkohollagen är synnerligen ovanligt och i de fall sådan servering förekommer får myndigheterna sällan kännedom om detta varför inte

2020-11-16

Diarienummer

SO 2020/0159

heller ett förbud kan förväntas få någon större effekt då förbudet sällan kommer kunna följas upp.

Helt oreglerade privata fester utan servering av alkohol men där deltagarna har egen alkohol har återkommande rapporterats som en källa till smittspridning. Denna typ av fester är sannolikt betydligt vanligare än servering enligt alkohollagens undantag men kommer inte omfattas av förbudet. Med serveringsställen som förbjuds hålla öppet efter kl 22:00 ökar risken för att fler väljer helt privata festalternativ utan någon som helst reglering kring smittskydd förutom de råd som gäller var och en. Detta kan bli en negativ konsekvens av ett förbud, i synnerhet i en stad som Lund med omkring 40 000 studenter som är vana vid att ett socialt nöjesutbud erbjuds av nationer, kårer och restauranger.

Sammantaget i denna del är det tveksamt om ett förbud kommer få sådan dämpande effekt på smittspridningen att det är motiverat utifrån att det har kraftiga negativa konsekvenser och att de problem som behöver åtgärdas kan åtgärdas på annat sätt.

3. I alkohollagens 8 kap.15 § stadgas att den som har serveringstillstånd ska erbjuda sina gäster ett varierat utbud av maträtter. Vidare sägs att efter klockan 23:00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter. Bestämmelsen om fullt matutbud till klockan 23:00 infördes genom den nya alkohollagen 2010. Innan dess saknades ett uttalat klockslag men praxis var att fullt matutbud skulle finnas fram till kl. 22:00. Matkravet hänger samman med att matservering dämpar berusningsnivån hos gästerna.

Sedan 23-tiden infördes i alkohollagen har landets kommuner arbetat intensivt med att få restauratörerna att anpassa sina verksamheter till att möta lagkravet. Att det nu sägs i promemorian att "de flesta serveringsställen har slutat servera mat kl. 22:00" är därför en beskrivning som inte är korrekt och som dessutom sänder signaler till branschen att de inte behöver rätta sig efter gällande krav om matservering i 8 kap. 15 § alkohollagen. Då sedvanlig restaurangverksamhet med sittande matgäster inte pekas ut som ett problem gällande smittspridning bör förslaget till förbud för att harmonisera med alkohollagen ändras till att gälla mellan 23:00-11:00. Detta möjliggör även för

2020-11-16

Diarienummer

SO 2020/0159

matrestaurangerna som av smittskyddsskäl valt att glesa ut bokningarna av bord att få tid att slutföra sina senare sittningar för kvällen och därmed drabbas i lägre grad ekonomiskt.

4. I den föreslagna förordningens 1 § talas om förbud mot sådan servering av alkohol som omfattas av alkohollagen. I promemorian sägs att det finns möjlighet att, efter att förbudet börjat gälla, öppna igen för servering av alkoholfritt. Eftersom folköl är en alkoholdryck som omfattas av alkohollagen bör folköl nämnas i § 3 som en av de förbjudna dryckerna. Om det istället skulle vara avsikten att servering av folköl enligt 8 kap. 8 § alkohollagen ska undantas från förbudet bör detta motiveras.
5. I alkohollagen 8 kap. 19 § stadgas att ett serveringsställe ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång. Då fråga tidigare varit om huruvida serveringsställen kan öppna upp igen med servering av lättdrycker eller folköl har praxis varit att serveringsstället ska vara stängt minst en timme efter utgången av utrymningstiden innan återöppning kan ske. Denna tolkning kan härledas till det allmänna råd som fanns från Folkhälsoinstitutet (numera Folkhälsomyndigheten) i Handbok Alkohollagen avseende den förra alkohollagen. Avsikten var att bevaka att bestämmelsen om utrymning skulle kunna upprätthållas.

Lunds kommun har i och för sig inga invändningar mot att ett serveringsställe ska kunna öppna upp igen för servering av lättdrycker men det är oklart hur detta ska gå till i praktiken. Om det inte tydliggörs vad som ska gälla rent praktiskt finns det risk att det uppstår trängsel utanför serveringsställena i samband med utrymning och när gäster från olika krogar och sällskap väntar på att ställena ska öppna igen. Utanför de ytor en verksamhetsutövare disponerar för verksamheten har denne varken ansvar för eller befogenheter att styra upp att gäster håller avstånd. Om olika sällskap blandas på "gatan" i samband med att alla restauranger stänger och utrymmer 22:30 riskerar smitta att spridas i det sammanhanget.

6. Promemorian tar inte upp vad som ska gälla för cateringtillstånd i slutna sällskap enligt 8 kap. 4 § alkohollagen. Catering av alkohol utgör visserligen servering i alkohollagens mening och får därför anses täckas av den föreslagna förordningen. Ett förtydligande är ändå önskvärt

2020-11-16

Diarienummer

SO 2020/0159

till undvikande av missförstånd. Detta särskilt då andra företeelser som exempelvis provsmakning och sådan servering som enligt alkohollagen är undantagen från krav på serveringstillstånd berörs i promemorian.

Annika Pettersson
socialdirektör

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Regeringskansliet
Socialdepartementet

För kännedom: